

Utdanningssystemet i Uganda

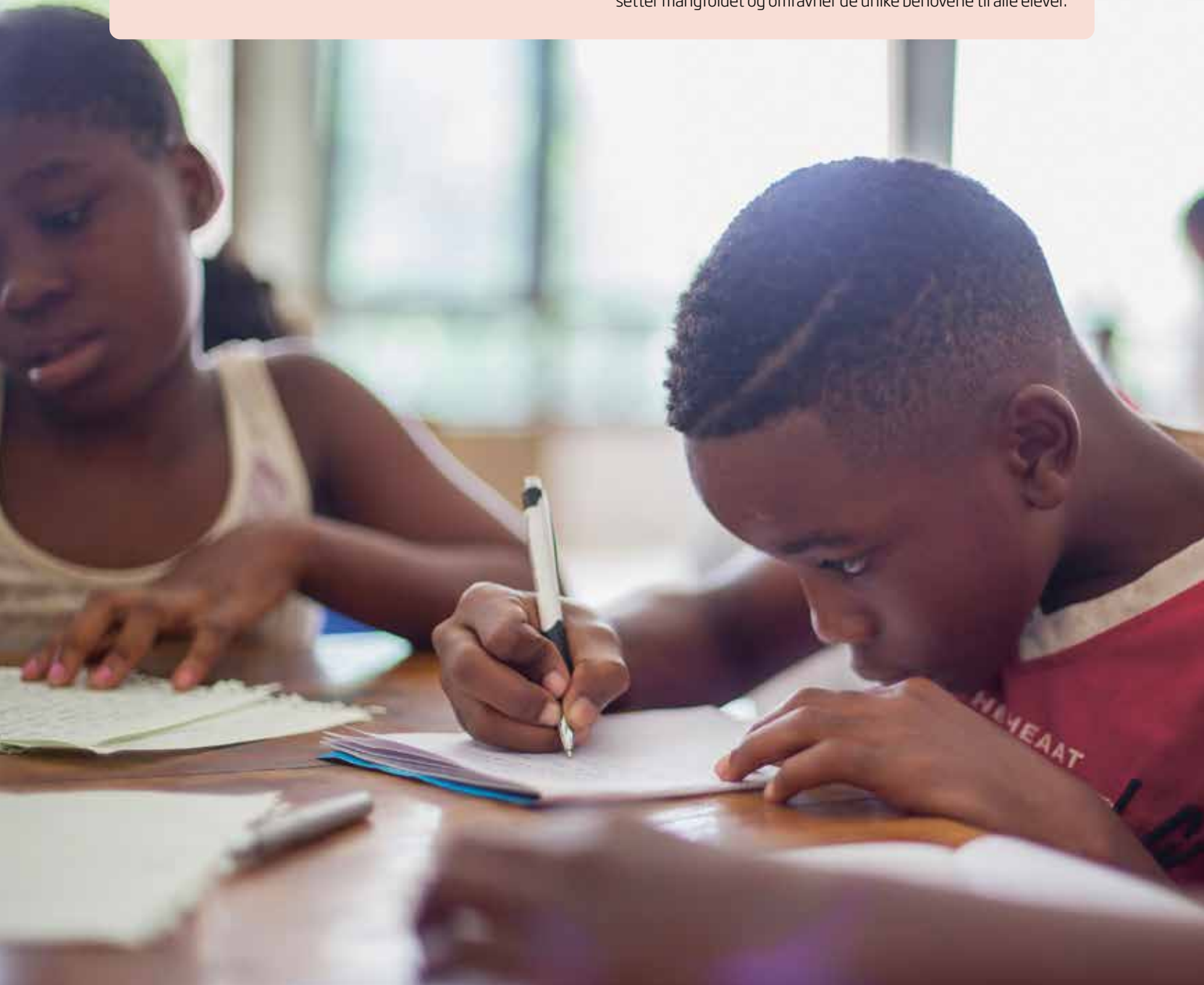
Utdannings- og idrettsdepartementet har mandat til å styre utdanningssystemet i Uganda. Hovedambisjonen er å utruste elever, studenter og lærlinger med relevant kunnskap og ferdigheter som er nødvendige for en sosioøkonomisk transformasjon og utvikling.

Dette er i tråd med FNs fjerde bærekraftsmål, som sier at inkluderende opplæring av god kvalitet for alle, er en av de viktigste byggesteinene for velstand, helse og likeverd i alle samfunn.

Ugandas utdanningssystem er organisert i fire nivåer. Barnehage (2 år), barneskole (7 år), ungdomsskole (6 år, tilsvarer ungdomsskole og videregående i Norge, med 4 år ungdomsskole, og 2 år videregående), og høyere utdanning (2-5 år).

Gjennom alle nivåene mottar elevene undervisning, og blir evaluert etter, engelsk språk. Det er to former for utdanningsinstitusjoner i Uganda, de offentlige institusjonene (med støtte fra staten), og private institusjoner.

Regjeringen i Uganda fortsetter å tilby gratis grunnutdanning til alle barn, og dette var tydelig med innføringen av universell grunnskoleutdanning i 1997. Dette ble fulgt opp med etableringen av avdelingen for spesialbehov under Utdannings- og idrettsdepartementet for å fremme inkluderende utdanning i alle offentlige skoler. Inkluderende utdanning går utover bare å plassere elever med funksjonshemninger i vanlige skoler. Det krever opprettelsen av inkluderende læringsmiljøer som verdsetter mangfoldet og omfavner de unike behovene til alle elever.

Et rammeverk for utdanning til alle i tråd med CRPD

Uganda har tatt betydelige skritt mot inkluderende utdanning gjennom sin forpliktelse til «Education for All» (EFA), og sin ratifisering av FN-konvensjonen om rettighetene til personer med nedsatt funksjonsevne (CRPD), men det er fortsatt utfordringer i landet.

TEKST OG FOTO: Inclusion Uganda

OVERSATT AV: Niclas Tokerud

Uganda har iverksatt tiltak gjennom strategier som «Inkluderende utdanningspolitikk» fra 2016 og «Strategi for spesialbehov og inkluderende utdanning (2018-2028)», som har som mål å tilby inkluderende utdanning for elever med nedsatt funksjonsevne.

Gjennom ulike programmer har regjeringen gjort fremskritt med inkluderende kvalitetsutdanning for alle. Programmene med mest fremskritt er Universal Secondary Education (USE) og Universal Primary Education (UPE), som har ført til en økning i antall elever med 4,7 prosent. Det ble også innført en fleksibel og tilpasset læreplan som tok for seg ulike behov blant elever.

Tilpasningen av læreplanen for første til fjerde klasse ble utført av Nasjonalt Senter for Læreplanutvikling i samarbeid med USAID - UNITY og Utdannings- og idrettsdepartementet. Utdanningssektoren har også utviklet en rekke retningslinjer som tar sikte på å forbedre inkluderingen av alle elever på ulike nivåer av utdanning, spesielt i grunnskolen og videregående skole, og fortsetter å arbeide for likestillingsspørsmål i utdanningen. Dette inkluderer nasjonal strategi for eliminering av vold mot barn i skoler, nasjonal strategi med sikte på å fremme jenters utdanning, og politikk for kjønn i utdanningen.

De fleste offentlige skoler står imidlertid overfor et overveldende antall elever, og som et resultat klarer ikke

lærerne å møte de individuelle behovene til elevene. Det siste tallet er 42,6 elever per lærer. Som følge av dette har mange barn med funksjonshemninger, spesielt jenter, sluttet på skolen, og mange har blitt tvunget inn i tidlige ekteskap.

Et eksempel er Adikin Anna i Tororo, en jente med både autisme og synshemming. Anna sluttet på skolen ved slutten av 2022 fordi hun følte at hun ikke fikk noe ut av skolen annet enn mishandling fra medelever.

- Lærerne virket ikke å bry seg om meg, uansett hvor mye jeg rapporterte om mishandlingen, sa Anna.

Akkurat som Anna, slutter mange elever med intellektuelle funksjonshemninger på skolen på grunn av manglende individuelle læringsprogrammer i de fleste skoler i Uganda.

Som et resultat av denne utviklingen jobber utdanningsdepartementet i samarbeid med Kyambogo-universitet nå for å fremme innføringen av tilnærmingen «Ubuntu Bulamu» på skoler. Ubuntu Bulamu refererer til menneskelige egenskaper som generøsitet, omtanke og menneskelighet overfor andre i samfunnet, og er nært knyttet til den sørafrikanske Ubuntu-filosofien. Ubuntu Bulamu-tiltaket innebærer likepersonsstøtte for barn, foreldre og lærere, veiledning på jobben, infrastruktur- endringer, utvikling av læremateriell ved bruk av lokalt tilgjengelige ressurser og opplysningsaktiviteter. →

KATEBA GENEROUS under en av Inclusion Ugandas treningsøkter. Han er en av elevene som har nytt godt av vår partnerorganisasjon sitt arbeid med opplæring om typer og årsaker til utviklingshemning og rettighetene til personer med funksjonshemninger.

Da Kateba Generous ble født, la moren umiddelbart merke til at han var annerledes enn sine eldre søsken. Etter hvert som han fortsatte å vokse, så moren at han utviklet seg saktere sammenlignet med søsknene sine.

Generous' tante, Moureen Kyosiima, rådet moren til å ta ham til sykehuset for å undersøkes. Legene diagnostiserte Generous med Downs syndrom. Generous' mor ble knust og trodde at sønnens tilstand var resultatet av trolldom. Derfor bestemte hun seg for å holde sønnen innendørs og lot ham aldri forlate eiendommen i skam og frykt for naboenes meninger.

I august 2022 gjennomførte Inclusion Uganda opplæring om typer og årsaker til utviklingshemning, og rettighetene til personer med funksjonshemninger med støtte fra NFU. Umiddelbart etter den to dager lange opplæringen ble Generous tatt med til Bugongi Primary School, der han nå går i første klasse.

I en av Inclusion Ugandas oppfølgingsbesøk besøkte de også Bugongi Primary School og møtte andre barn med funksjonshemninger. Lærerne har tatt i bruk Obuntu Bulamu likepersonstiltæring som sin inkluderingsstrategi.

I Obuntu Bulamu-tiltæringen har alle, hver eneste elev, ansvar for å hjelpe medelever med funksjonshemninger både innenfor og utenfor klasserommet. Som et resultat har Generous fått mange venner på skolen, og de hjelper ham både med skolearbeidet og prosjekter etter skoletid.

Likevel er det utfordringer knyttet til å realisere en fullt ut inkluderende utdanning i Uganda. Begrensede ressurser, inkludert mangel på tilgjengelig infrastruktur, spesialisert undervisningsmateriell og hjelpemidler, utgjør betydelige hindringer. Lærerutdanning og profesjonsutvikling innen inkluderende utdanning må styrkes for å utruste pedagoger med nødvendig kompetanse.

Data fra Verdensbanken indikerer at kun 17 prosent av grunnskolelærerne i Uganda har mottatt opplæring i inkluderende utdanning, noe som har betydelig innvirkning på deres evne til å tilrettelegge effektivt for elever med funksjonshemninger. Dette understreker behovet for kapasitetsbyggende initiativer for å forbedre lærernes ferdigheter og kunnskap innen inkluderende pedagogikk.

Kapasitetsbygging spiller en avgjørende rolle i å støtte vellykket implementering av inkluderende utdanning. Det gir lærere den nødvendige kunnskapen, ferdighetene og holdningene som kreves for å sikre at inkluderende praksis blir effektivt iverksatt i klasserommet. Innsatsen for kapasitetsbygging bør fokusere både på de som er under utdanning og de som allerede er utdannet som lærer, og i kompetanseheving av lærere for å fremme bærekraftig endring.

Program for kontinuerlig profesjonsutvikling (CPD) fra Ugandas regjering er et positivt initiativ. Dette programmet gir en mulighet til å forbedre undervisningsmetoder og håndtere utfordringene som oppstår i inkluderende utdanning. Imidlertid krever det støtte fra eksterne partnere for effektiv gjennomføring.

Partnerskap med organisasjoner som har erfaring med inkluderende utdanning er avgjørende for gjennomføringen. Disse organisasjonene kan tilby teknisk ekspertise, veiledning om læreplanutvikling og ressurser for læreropp-læring. Samarbeid med internasjonale enheter som FN-organer, ikke-statlige organisasjoner og akademiske institusjoner kan føre til bærekraftige og evidensbaserte praksiser innen inkluderende danning. ■